

K ÚČASTI PROSTŘEDKŮ RVD ARMÁDY V PRVNÍM JADERNÉM ÚDERU

Jedním z nejdůležitějších úkolů RVD ČSLA je i nadále jeho udržování v nepřetržité pohotovosti k přechodu na použití jaderných zbraní a vedení odvetných jaderných úderů. Příprava prvního jaderného úderu zůstává rozhodujícím opatřením, které plánuje a organizuje štáb frontu. Důležité úkoly v něm budou plnit i prostředky raketového vojska a dělostřelectva **vševojskové armády prvního sledu**.

První jaderný úder (PJÚ) je podle současných názorů možné definovat jako včas organizovanou a sladěnou činnost raketového vojska, dělostřelectva a letectva frontu ke zničení prostředků jaderného a chemického napadení, důležitých míst velení, prostředků PVO a způsobení rozhodujících ztrát hlavnímu uskupení vojsk a letectva nepřítele v krátké době s cílem vytvořit podmínky zabezpečující dokončení zničení nepřítele v průběhu operace, v konkrétních podmínkách, za daných možností sil a prostředků v jednom nebo několika odpáleních.

Při vlastním PJÚ počítáme s dobou jeho trvání 1 až 1,5 hodiny a se spotřebou okolo 50 % jaderných náplní (JN) přidělených na operaci. Vzhledem k závažnosti rozhodnutí a možným důsledkům přechodu na použití JZ bude PJÚ uskutečňován na rozkaz hlavního velitele na válčišti (hlavního velení). Při plánování PJÚ vycházíme ze skutečnosti, že půjde o **hromadný jaderný úder**, kterého se zúčastní všechny nebo větší část jaderných prostředků RVD a letectva.

Struktura PJÚ může být měněna s ohledem na způsob zahájení války, celkové množství zjištěných objektů pro jaderné údery (JÚ) a bojové možnosti (ztráty) vlastních prostředků jaderného napadení. PJÚ, kterým je dosahováno nejefektivnějšího použití prostředků RVD v jaderném napadení nepřítele (JNN), se zpravidla organizuje v návaznosti na údery strategických prostředků, v součinnosti s prostředky velení na válčišti, letectva a sousedních frontů. Vlastní PJÚ je rozhodujícím opatřením frontu a kulminačním bodem použití RVD a letectva, ať je uskutečněn se zahájením války nebo v jejím průběhu.

Úloha a místo RVD vševojskové armády prvního sledu je při účasti v PJÚ dána požadavkem, aby se jej zúčastnila většina odpalovacích zařízení otr. oddílů taktických raket (zejména divizí prvního sledu) a dělostřeleckých jednotek, které používají jadernou munici (JM).

Z úloh a místa RVD armády při JNN vyplývají i jeho úkoly při účasti v PJÚ. Je nutné si uvědomit, že řešení je možné pouze v obecné rovině, neboť počty konkrétních objektů pro JNN budou závislé na operační (bojové) sestavě nepřítele, zpravodajských informací a výsledcích vlastního průzkumu.

Z definice PJÚ je možné **odvodit hlavní úkoly JNN pro účast prostředků RVD armády v PJÚ**. Z hlediska bojových možností a výzbroje RVD armády budou hlavními úkoly:

- ničení operačně taktických a taktických prostředků jaderného a chemického napadení,
- ničení nepřátelských míst velení a prostředků REB,
- zničení důležitých prostředků PVO a letectva,
- způsobení rozhodujících ztrát hlavnímu uskupení nepřátelských vojsk.

Ničení prostředků jaderného a chemického napadení

Za operačně taktické prostředky je možné považovat řízené střely Lance, Pluton a letouny nosiče jaderných zbraní. Způsoby ničení těchto prostředků jsou podrobně rozpracovány v odborných směrnících. Letouny – nosiče dále neuvažujeme jako objekty pro RVD armády. Je to dáno umístěním jejich letišť ve vzdálenosti 300 i více kilometrů od čáry dotyku. V jednotlivých případech mohou být letouny ničeny za předpokladu jejich rozmístění na předem určených letištích v dostřelu armádní raketové brigády (arb).

Za taktické prostředky jaderného a chemického napadení (TPJCHN) považujeme baterie (oddíly) kanónových houfnic 155 a 203,2 mm, které používají jadernou munici. Ničení TPJCHN bude uskutečňováno jednotlivými jadernými údery s menším tritolovým ekvivalentem (1 až 10 kt).

Při ničení PJN jsou důležitými objekty i sklady jaderné munice (SJM) a zásobovací místa v polním systému zásobování prostředků jaderného ničení. U 7. as (A) lze počítat se dvěma SJM a s 1 až 2 zásobovacími místy. U 2. as (N) je nutné ničit dva SJM ve vzdálenosti do 150 km a dvě zásobovací místa do 100 km od čáry dotyku. Za vhodnou mohutnost JN, podle typu skladu, můžeme považovat 40 až 200 kt. U stacionárních (ženijně vybudovaných) SJM i 500 kt.

Ničení nepřátelských míst velení a prostředků REB

Ničením míst velení, spojovacích uzlů, stanovišť řízení (navedení) a prostředků REB lze dezorganizovat systém velení vojskům a palebným prostředkům nepřítele. Za vhodné objekty pro jaderné údery raketového vojska je možné považovat místa velení divizního a sborového (armádního) typu a spojovací uzly. K ničení těchto míst velení jsou obvykle používány rakety o mohutnosti 10 (20) kt. Možnými objekty pro údery RV v počátečním období války jsou i chráněná velitelská stanoviště, k jejichž ničení je nezbytné použít rakety o mohutnosti 40 i více kt. K ničení míst velení brigád je vhodné používat jaderné granáty (miny) o mohutnosti 1 až 10 kt. Je předpoklad, že všechny zmíněné objekty budou ničeny jednotlivými jadernými údery.

Ničení nepřátelských prostředků PVO a letectva

Z prostředků PVO nepřítele jsou ničeny baterie PLŘS typu Hawk, Patriot, Nike Herkules, většinou podle požadavků společných míst velení letectva a PVO, a také prostředky navedení a uvědomování letectva a PVO nepřítele. Vzhledem k vysoké nasycenosti bojové sestavy nepřítele prostředky PVO budou v rámci PJÚ ničeny jen ty, které bezprostředně ohrožují činnost vlastního letectva, mohou být použity jako PJN nebo k protiraketové obraně.

Na ničení letectva nepřítele se RVD podílí v jednotlivých případech vedením JÚ na obsazená letiště. Oddíly taktických raket a dělostřelecké jednotky, jež používají JM, je možné využít k ničení vojskového letectva a vzdušných protitankových záloh na přistávacích plochách jednotlivými údery o mohutnosti do 10 kt.

Při ničení hlavního uskupení nepřátelských vojsk půjde zejména o to, aby byly způsobeny rozhodující ztráty tankovým (obrněným) útvarům a svazkům nepřítele. V rámci PJÚ budou jadernými údery ničeny především nepřátelské divize prvního sledu. Celkové množství přibíraných prostředků pro účast v PJÚ a přidělené JM neumožňuje způsobit rozhodující ztráty všem protistojícím nepřátelským divizím, ničit je se stejnou intenzitou. Při vlastním plánování JNN vycházíme z předpokladu, že k vyřazení jedné divize je nutné zničit 60 % hlavních prvků její bojové sestavy (tankové, mechanizované, protitankové prapory, dělostřelecké oddíly, místa velení, objekty týlu apod.). U jednotlivých typů divizí v závislosti na organizaci a posílení to vyžaduje provést nejméně 10 až 13 JÚ. K ničení tankových praporů je zapotřebí použít údery o mohutnosti 40 až 200 kt.

Vzhledem k velkému množství objektů pro JNN v bojových sestavách divizí se na ničení hlavního nepřátelského uskupení musí podílet i vlastní letectvo.

Mezi důležité cíle, které mohou být ničeny i v rámci PJÚ, patří **týlové** objekty. Půjde především o velké sklady munice, materiálů a PHM, přečerpávací stanice, produktovody a další

významné objekty, jejichž zničením se podstatně ztíží nebo znemožní plynulé zásobování nepřátelských vojsk. K ničení těchto objektů jsou vedeny jaderné úderů o mohutnosti do 10 kt a u objektů operačního týlu do 40 kt.

Z hlediska předpokládané činnosti nepřítele je nutné **prostory bojového rozmístění** (palebných postavení) vlastního RVD pro účast v PJÚ volit mimo palebný dosah nepřátelského dělostřelectva, v těžko průchodném terénu pro tanky a mimo možné prostory vysazení nepřátelských vzdušných výsadků. Vhodné prostory bojového rozmístění pro oddíly taktických raket a arb v přilehlém prostoru uvádějí odborné předpisy.

Obecné zásady plánování a použití RVD armády v jaderném ničení nepřítele jsou zakotveny v bojových řádech a předpisech, a proto se jimi nebudu zabývat. Konkrétní plánování JNN uskutečňuje skupina plánování a řízení jaderného a palebného ničení armády. Vzhledem k důležitosti problematiky přechodu k použití JZ je plánování účasti prostředků RVD armády řešeno stupněm frontu. Na základě zpracovaného Plánu PJÚ obdrží štáb armády Směrnici, ve které je účelné z hlediska plánování účasti RVD armády v PJÚ uvést: prostředky (typ, počet), které se zúčastní PJÚ, objekty pro jaderné úderů (konkrétně pro arb), spořádku JM na PJÚ a operaci, strukturu PJÚ, způsob vyvedení prostředků RVD A do prostorů bojového rozmístění (PBR), palebných postavení, podklady pro organizaci přemístění arb, počet, dobu a stupeň pohotovosti hotovostních jednotek (oddílů) určených do hotovostního systému RVD, lhůty pohotovosti k účasti v PJÚ.

Plánování na stupni armády spočívá v řešení:

- jaderného ničení nepřítele (účasti TPJN v PJÚ a vedení následujících jaderných úderů RVD armády).

- manévru RVD armády.

- všestranného zabezpečení bojové činnosti RVD armády.

V případě přidělení dělostřelecké jednotky, která používá JM, jsou stanovovány objekty pro úderů, počet děl (výstřely, jaderné granáty – JG, miny) a doba pohotovosti k vedení úderů.

Zjišťování objektů a upřesnění záměrných bodů pro úderů zajišťují síly a prostředky průzkumu vševojskové armády a divizi prvního sledu.

Všechny údaje získané o objektech pro JNN jsou vyhodnoceny na stanovištích řízení průzkumu. Skupinami plánování a řízení jaderného a palebného ničení jsou podle rozhodnutí vševojskového velitele předávány jako podklady pro úderů palebným jednotkám.

Armádní raketová brigáda s oddíly taktických raket se PJÚ zúčastňuje zpravidla ve dvou odpáleních, dělostřelecké jednotky 1 až 2 výstřely podle Plánu nadřízeného velitele. První odpálení je v čase Č až Č + 55 až 60 minut. Při nedostatku podkladů o cílech pro jednotlivá odpálení nebo při zničení oz (děl) je možné stanovené úkoly splnit i v dalším třetím odpálení, které se (podle současné praxe) plánuje v Č + 90 až 100 minut. Snahou všech velitelů a náčelníků musí být, aby **maximum úderů bylo uskutečněno v čase Č**.

Plánování manévru RVD A zahrnuje jeho vyvedení do bojové (operační) sestavy a přemístění v průběhu operace. Kritériem pro stanovení doby **vyvedení a pohotovosti RVD A** k účasti v PJÚ je požadavek, aby určené jednotky (útvary) dosáhly včas pohotovosti ke zmaření jaderného napadení nepřítele. Tato skutečnost vyžaduje již v míru udržovat útvary RVD na takovém stupni bojové připravenosti, který zabezpečuje dosažení pohotovosti k účasti v PJÚ v co nejkratší době. Vyvedení určených útvarů RVD do bojové sestavy (prostory s odpovídajícím dostřelem na nepřítele) je nezbytné organizovat v prvním pořadí nebo i s předstihem. Dosažení pohotovosti k účasti v PJÚ je vázáno na způsob (dobu) přísunu jaderných bojových hlavic (JG), vydání rozhodnutí o jejich přísunu k vojskům. Myslím, že nejvýhodnější se jeví varianta uložení JM, v době obdržení signálu pro jejich vydání, minimálně v čtř (technických bateriích) oddílů. Budou-li JN uloženy u jiných raketových technických jednotek (útvarech), je nutné tyto rozmístit tak, aby přísuny k palebným jednotkám byly na minimální vzdálenost (10 až 30 km).

Přemístění raketových svazků až do doby zahájení PJÚ organizuje štáb frontu. Štáb RVD armády do té doby plánuje a organizuje manévry vyčleněný otr a přímo podřízených dělostřeleckých jednotek, které používají JM.

Plánování všestranného zabezpečení bojové činnosti RVD A s důrazem na prostředky, které se zúčastňují PJÚ, zahrnuje bojové (zejména dělostřelecký průzkum, topograficko-geodetickou a meteorologickou přípravu), **speciální technické** (jaderné technické a raketové technické) a **týlové zabezpečení**.

V závislosti na nařízeném počtu odpálení (výstřelů) je povinen štáb RVD v PBR (palebných postavení) organizovat přípravu potřebného počtu odpalovacích stanovišť (2 až 3). Po PJÚ je nutné jednotkami (útvary, svazkem) vykonat manévry do nových PBR. U raketových oddílů (arb) nejméně na vzdálenost 10 km; oddíly taktických raket do ZPBR vzdálených nejméně 5 km a 2 km u dělostřeleckých jednotek, které používají JM.

Po splnění úkolů v PJÚ dochází k decentralizaci velení RVD A. O následujících JÚ a dalším použití arb (otr. dělostřeleckých jednotek) včetně jejich manévru rozhoduje velitel armády (divize). Divizím štáb armády stanovuje pouze povolenou spotřebu JM na den boje a způsob použití divizních prostředků při plnění důležitých operačních úkolů. Na přípravě zámyslu použití následujících JÚ, v závislosti na výsledcích PJÚ, se podílí NS, velitel RVD a letectva. Rozhodnutí o každém JÚ přísluší výhradně vševojskovému veliteli, který podřízeným prostředkům RVD velí cestou velitele RVD armády (NRVD divize). Z celkového počtu JM přidělené armádě na operaci je 5 až 10 % ponecháno v záloze velitele armády.

Při bojové činnosti vedené konvenčními zbraněmi mohou být otr. dělostřelecké jednotky použity k PNN raketami (municí) s konvenční náplní. **Skupiny plánování řízení jaderného a palebného ničení** jsou povinny nepřetržitě upřesňovat úkoly a cíle k účasti RVD v PJÚ, průzkumným jednotkám úkoly k průzkumu (doplňkovému průzkumu) objektů nařízených k ničení v rámci PJÚ.

Zpracovávají Plán účasti armády v PJÚ a ničení cílů prvního pořadí, který je důležitou součástí Plánu operace. Jde o bojový dokument, jenž integrovaně řeší plánování a vymezuje účast sil a prostředků RVD armády v PJÚ a ničení cílů prvního pořadí.

Štáb RVD armády v součinnosti s ostatními odděleními (štáby) zpracovává úkoly RVD při účasti v PJÚ do Plánu bojového použití RVD v operaci a Plánu dělostřeleckého průzkumu, topograficko-geodetického a meteorologického zabezpečení RVD armády, jejichž podrobný obsah uvádí Pomůcka vydaná Operační správou GŠ ČSLA.

Štáb RVD také zpracovává a vede pracovní dokument – Grafikon přípravy a účasti RVD armády v PJÚ, jenž vyjadřuje:

- situaci a stav bojeschopnosti jednotek (útvarů, svazku) a raketových technických útvarů RVD armády po odpalovacích zařízeních (dělech, které používají JM),
- rozdělení JM na vykonavatele pro první (opakovaná) odpálení,
- způsob uvedení jednotek (útvarů, svazku) do jednotlivých stupňů bojové pohotovosti,
- způsob a dobu převzetí (přípravy) JM a její přísun k palebným jednotkám,
- dobu pohotovosti k účasti v PJÚ po vydání signálu k předání JM vojskům,
- způsob přípravy a dobu přísunu JM pro opakovaná odpálení z pohyblivé raketové technické základny (prtz) k palebným jednotkám,
- organizaci vyvedení RVD armády do nařízených PBR (palebných postavení),
- dobu vydání (zrušení) povelů k ničení objektů (cílů), jejichž poloha byla zjištěna (upřesněna) průzkumem,
- lhůty dosažení jednotlivých stupňů bojové (technické) pohotovosti vykonavatelů při přípravě a účasti v PJÚ,
- organizaci střídání hotovostních jednotek (udržování sil a prostředků v hotovostním systému RVD),
- způsob přemístění RVD v průběhu operace.

□

Raketové komplety a palebné prostředky RVD vševojskové armády prvního sledu budou v současných operacích plnit důležité úkoly. **Účast prostředků v PJÚ a celkový objem úkolů**

v jaderném ničení jsou limitovány především podmínkami zahájení (vedení) operace a konkrétní situací v zabezpečení RVD raketami a speciální municí.

Z rozboru objektů pro jaderné ničení nepřítele je zřejmé, že objem úkolů bude vždy větší, než palebné možnosti prostředků RVD, které mohou být k ničení použity. Při volbě objektů a stanovování bojových úkolů RVD pro účast v PJÚ a operaci je proto nutné přihlížet k jejich důležitosti, přesnosti zjištění, dálce střelby a potřebě jaderných raket (min, granátů) k jejich efektivnímu ničení. Účinné použití prostředků RVD armády rozhodujícím způsobem dále ovlivní rychlé vyvedení (rozvinutí) palebných jednotek do bojové sestavy v prostorech s odpovídajícím dostřelem na nepřátelské objekty, reálné zplánování PJÚ, trvalý přehled o připravenosti RVD k bojovému použití a včetně doručení palebných úkolů vykonavatelům.

Vážení čtenáři,

v našem časopise jsme zavedli novou rubriku **NÁZORY ČTENÁŘŮ**, ve které předpokládáme uveřejňovat Vaše ohlasy na publikovanou problematiku, krátké články – názory – na určitý problém a také odpovědi na nejasné (sporné) otázky z oblasti operačního umění a taktiky.

V souvislosti s tím Vás žádáme o **zasílání ohlasů, názorů a dotazů do redakce našeho časopisu.**

Redakce časopisu Vojenská mysl
